

ทฤษฎี หลักการ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของภาษา

พระยาอนุমানราชชน กล่าวว่ "ภาษาตามความหมายทางนิรุกติศาสตร์ คือวิธีที่มนุษย์แสดงความรู้สึก เพื่อให้ผู้อื่นที่ต้องการให้รู้ใคร่โดยใช่เสียงพูดที่มีความหมายตามที่ตกลงรับรู้กัน" ¹

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน กล่าวว่ "ภาษาที่แท้จริงคือเสียงเท่านั้น ส่วนตัวหนังสือหรือตัวอักษรรวมทั้งสัญลักษณ์ที่เป็นรูปภาพต่างๆ เป็นแต่เพียงตัวถ่ายทอดภาษาอีกทีหนึ่ง คือตัวหนังสือเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงนั่นเอง" ²

ไบรซ: แวน ไชออก (Bryce Van Syoc) กล่าวว่ ภาษาที่แท้จริงจำกัดความหมายได้ดังนี้

¹ พระยาอนุমানราชชน, นิรุกติศาสตร์ภาค 1 (พระนคร : โรงพิมพ์-ส่วนท้องถิ่น, 2510), หน้า 23.

² ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, การศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : ไทวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 21 - 22.

" ภาษาคือ ระบบเสียงที่มีโครงสร้างเสียงซึ่งตามกันอย่างมีระเบียบ (Sequences of Sounds) และซึ่งใช้สื่อความหมายกันในระหว่างมนุษย์ที่รวมกันอยู่เป็นหมู่หนึ่ง คณะหนึ่ง ภาษาใดจำแนกแยกแยะของสิ่งต่างๆ เหตุการณ์ ตลอดจนกิจกรรมและพฤติกรรมต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมของมนุษยชาติ " ¹

โครงสร้างและองค์ประกอบทางภาษา

จากการศึกษาค้นคว้าทางด้านภาษาศาสตร์ ทำให้เราเชื่อมั่นว่า ภาษาแต่ละภาษามีระบบโครงสร้างของตนเอง ระบบโครงสร้างของภาษานั้นอาจกล่าวได้ว่าประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับเสียง
2. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำ
3. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับระเบียบของคำตามไวยากรณ์ของภาษา

เนื่องจากระบบโครงสร้างของแต่ละภาษามีความแตกต่างกัน จึงเป็นอุปสรรคขัดขวางการเรียนรู้ไม่เพียงแต่ในด้านการพูด การอ่าน การเขียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงด้านการฟังด้วย เสียงบางเสียงที่แตกต่างออกไปหรือไม่ปรากฏในภาษาเดิม จะทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้เรียนมาก เช่น ภาษาชาวเขาเผ่ามูเซอร์ไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะตัวท้ายได้ ฯลฯ จึงจำเป็นที่ผู้สอนภาษาไทยให้แก่เด็กชาวเขาซึ่งไม่ได้พูดภาษาไทย ในชีวิตประจำวัน ต้องศึกษาลักษณะโครงสร้างของภาษาชาวเขาของผู้เรียนว่ามีสิ่งใดแตกต่างในรากฐานที่สำคัญ ไปจากลักษณะของภาษาต่างประเทศที่จะเรียน

¹ ไบรช แวน ไซออก, แนววิธีสอนภาษาอังกฤษตามหลักภาษาศาสตร์, แปลโดย คมคาย จงเจริญสุข (พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย, 2505), หน้า 10.

ลักษณะของภาษาชาวเขาเผ่าสำคัญๆ

1. ภาษากะเหรี่ยง พื้นฐานของภาษากะเหรี่ยงยังไม่เป็นที่รู้จักกันแน่นอน บางแห่งบอกว่าอยู่ในตระกูลภาษาจีน - ทิเบต (Sino - Tibetan) แต่บางแห่งบอกว่ามีความใกล้เคียงกับแขนงตระกูลภาษาทิเบต - พม่า (Tibeto Burman)

กะเหรี่ยงแต่ละเผ่ามีภาษาพูดที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างๆ กะเหรี่ยงสะกอ ส่วนมากพูดภาษาไทยเหนือ กะเหรี่ยงโยกก็มีภาษาคคล้ายกะเหรี่ยงสะกอ แต่ไม่สามารถเข้าใจกันได้ กะเหรี่ยงบเว ก็มีภาษาคคล้ายคลึงกับภาษาสะกอ และยังพูดฉานได้อีกด้วย หรือบางคนก็พูดภาษาพม่าได้ ส่วนกะเหรี่ยงตองสู พูดภาษาฉานและภาษาพม่า ¹

2. ภาษามูเซอ เป็นตระกูลภาษาทิเบต - พม่า ซึ่งออกเสียงคำพยางค์เดียว มีเสียงสูงต่ำแตกต่างกันออกไป ³ เสียง ภาษาพูดมีส่วนคล้ายคลึงกับคำในภาษาพม่า และคล้ายภาษาประจำเผ่าลีซอกับอีก้อมาก คำบางคำยืมมาจากไทยใหญ่ และจากถิ่นเดิมในจีน ผู้ชายมูเซอ ส่วนมากชอบพูดภาษาไทยใหญ่มากกว่าภาษามูเซอ ชาวมูเซอไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะตัวท้ายได้ ทำให้ลำบากในการหัดพูดภาษาไทย ²

3. ภาษาลีซอ เป็นภาษากลุ่มทิเบต-พม่า มีแต่ภาษาพูดไม่มีภาษาเขียน

¹ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ, ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2519), หน้า 14.

² พินิจ พิษย์กัลป์, "ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่ามูเซอ" (กรุงเทพมหานคร : กรมประชาสัมพันธ์, 2517), หน้า 5.

บทสวดอันวอน เช่นสรวงบุชาณี ต้องจกจำกันเป็นทอดๆลงมา ภาษาสี่ขอบางครั้งคำไม่สามารถเขียนสะกดเป็นภาษาไทยได้ เพราะไม่มีเสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ ชาวสี่ขอ มักพูดภาษาอื่นได้อีกหลายภาษา เช่น ภาษาลาอู ภาษามูนาญ ภาษาอีกอ ภาษาไทยใหญ่ และภาษาท้องถิ่นภาคเหนือของประเทศไทย¹

4. ภาษาอีกอ จักอยู่ในกลุ่มตระกูลทิเบต-พม่า มีลักษณะของพวกทิเบตอยู่มากกว่าชาวเขาเผ่ามูเซอ ซึ่งจักอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ภาษาพูดของอีกอคคล้ายคลึงพวกมูเซอและสี่ขอ อีกอก็มีภาษาของตนเองก็จริง แต่ไม่มีตัวอักษรใช้ อีกอในประเทศไทย โดยเฉพาะผู้ชาย สามารถพูดภาษาจีนมูนาญ ภาษามูเซอ และภาษาไทยใหญ่ได้ มีน้อยคนที่พูดภาษาท้องถิ่นภาคเหนือ และไม่มีคนที่พูดภาษาไทยกลางได้²

5. ภาษาแม้ว เป็นภาษาในตระกูลจีน-ทิเบต (Sino Tibetan) แม้วทั้งสามเผ่า (แม้วลาย แม้วดอก แม้วคำ) พูดภาษาอย่างเดียวกัน ซึ่งคล้ายคลึงภาษาจีนกลางหรือจีนฮ่อ แม้วรู้ภาษาจีนมากกว่าภาษาอื่น ถัดมาคือภาษาลาวไทย มีส่วนน้อยที่เข้าใจภาษาไทย แม้วที่เชียงใหม่มีภาษาชาน (Shan) เป็นภาษาที่สอง คำนวณระบบเสียง แม้วมีเสียงพยัญชนะมากกว่าไทย มีทั้งหมด 40 - 50 เสียง ไทยมีเพียง 21 เสียง แต่แม้วมีเสียงสระน้อยกว่าไทยและออกเสียงง่ายกว่า สำหรับเสียงวรรณยุกต์ แม้วมี 7 - 8 เสียง เสียงเอกมีทั้งเอกคำ เอกกลาง เอกสูง ข้อที่น่าสังเกตคือ การเปลี่ยนวรรณยุกต์ ทำให้ความหมายเปลี่ยนไปในทางตรงข้าม เช่น ตั๊วะ หมายถึงตาย ตั้ว หมายถึงฆ่า ลักษณะคำเป็นคำโคคหรือคำ

006198

¹สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิบัติจิติวิทยาแห่งชาติ, "ชาวเขาเผ่าสี่ขอ" (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหารบก, 2518), หน้า 9-10.

²ชอบ คชาอนันต์, "อีกอ" (กรุงเทพมหานคร : กรมประชาสัมพันธ์, 2518), หน้า 8.

พยางค์เดี่ยว

การเรียงประโยค มีวิธีเรียงประโยคที่คล้ายคลึงภาษาจีน ลักษณะที่เด่นคือ มีการใช้ "ลักษณะนาม (Classifiers) ที่เป็นระเบียบกว่าภาษาไทย เช่น ลักษณะของอาวุธมีคมจะเป็น "ตรา" ทมด¹

6. ภาษาเข่า เป็นภาษาในตระกูลชินโน-ทิเบต เช่นเดียวกับภาษาแม้ว ลักษณะคำเป็นคำพยางค์เดี่ยว เป็นภาษาที่มีเสียงสูงต่ำมากคล้ายภาษาจีน ไม่มีตัวอักษร เป็นแบบของตนเอง จึงใช้อักษรจีนเขียนภาษาเข่า และอ่านออกเสียงเป็นภาษาเข่าแทรก ภาษาของเข่าในแต่ละท้องถิ่นอาจไม่เหมือนกันทีเดียวนัก บางท้องถิ่นใช้ภาษาจีนย่อ

หลักและทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนภาษา

การสร้างแบบจำลองการสอนวิชาฟังและพูดภาษาไทยครั้งนี้ ก็เพื่อให้ครูช่วยสอนเด็กชาวเขาได้นำไปใช้ เป็นแนวทางในการสอนภาษาไทยให้แก่เด็กชาวเขา ซึ่งมีได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน จึงเท่ากับเป็นการสอนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองแก่เด็กชาวเขาทั่วไป

ในปัจจุบัน นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับขบวนการเรียนการสอนภาษา ได้เห็นว่า สิ่งสำคัญของการเรียนภาษา คือ การฝึกทักษะทั้งสี่ อันได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามลำดับ ชาร์ล เอช ฮัดชิน

¹ กรมประชาสงเคราะห์, "ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าแม้ว" (กรุงเทพมหานคร : กรมประชาสงเคราะห์, 2517), หน้า 34.

² ชอบ คชาอนันต์, "ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าเข่า" (กรุงเทพมหานคร : กรมประชาสงเคราะห์, 2517), หน้า 4.

(Charles H. Haudchin) ได้ทำการสำรวจชั้นเริ่มเรียนเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศ พบว่า ถ้าการสอนมุ่งหมายให้เกิดทักษะทั้งสี่คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนแล้ว การสอนประการแรก ควรเป็นเรื่องของการฟัง และต่อไปเป็นการพูด¹ ชาร์ล ซี ฟรีส (Charles C. Fries) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาไว้ว่า ลำดับของการเรียนการสอนจะต้องเริ่มจากการฟัง การพูดก่อน (Oral Aural Approach) เพราะถือว่า "ภาษาคือ คำพูด" มิใช่ระบบตัวหนังสือ ภาษาเขียนเป็นแต่เพียงสัญลักษณ์ที่ถ่ายทอดตัวภาษาลงไว้เท่านั้น การเรียนภาษาจะต้องเรียนจากตัวภาษาเองหรือจากคำพูด หรือการฟังไปสู่การพูดให้ได้รากฐานเสียก่อน จึงจะก้าวไปสู่การอ่านและการเขียน²

ความเห็นดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจาก โรเบิร์ต ราโด (Robert Rado) ซึ่งยอมรับว่า การสอนภาษาจะต้องสอนพูดก่อนสอนเขียน เพราะภาษาเขียนไม่มีการขึ้นเสียงสูง ต่ำ การเว้นจังหวะ การลงเสียงหนักเบาเหมือนในภาษาพูด ถ้าสอนภาษาเขียนให้เด็ก ขณะที่เด็กยังไม่รู้ภาษาพูดนั้น ถือว่าไม่ถูกต้อง³ เหตุที่ต้องสอนภาษาพูดก่อนภาษาเขียน เพราะภาษาเป็นเรื่องพฤติกรรมทาง-

¹ Charles H. Haudchin, Modern Language Teaching (New York : World Book Co., 1940), p. 71.

² Charles C. Fries, Teaching and Learning English as a Foreign Language (Ann Arbor: University of Michigan Press, 1945), pp. 3 -6.

³ Robert Rado, Language Teaching: A Scientific Approach (New York : MacGraw - Hill Book Co., 1951) p. 80.

วาทา ¹

นอกจากนี้ วิลกา ริเวอร์ส (Wilga Rivers) ผู้เป็นเอกทัศตะในเรื่องวิธีสอนภาษาต่างประเทศ กล่าวว่า ผู้เชี่ยวชาญในการสอนภาษา ต่างก็ยืนยันว่า ลำดับของการเรียนที่เริ่มจากฟัง - พูด - อ่าน - เขียนนี้ เป็นลำดับ ที่มีเหตุผลที่สุด เพราะภาษาเป็นระบบของเสียงที่สมมติขึ้นให้มีความหมายไว้ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประจำของมนุษย์แต่ละหมู่ ถ้าจะใช้ภาษาของชนกลุ่มนั้นให้เป็นที่เข้าใจกันในกลุ่มนั้นเอง ก็จะต้องออกเสียงให้ถูกในภาษานั้น และพูดเป็นกระบวนการของถ้อยคำส่วนวนในภาษานั้นเอง บุคคลจะไม่สามารถพูดภาษาใดถูกต้องจนกว่าเขาจะไต่ยิ้นเสียงที่ถูกต้องของภาษานั้น ต่อเมื่อรู้จักออกเสียงได้ถูกต้องดีแล้ว จึงจะสามารถอ่านภาษานั้นได้ในวิธีที่เจ้าของภาษาเขาอ่านกัน และเมื่อได้อ่านระบบของตัวหนังสือที่เจ้าของภาษาเขาคงลงกันว่าควรจะเขียนออกมาเป็นอย่างไรแล้วเท่านั้น ที่บุคคลจะพยายามเขียนภาษานั้นได้ ²

สำหรับประเทศไทย ได้มีการตื่นตัวในการนำวิธีการสอนตามหลักภาษาศาสตร์ (Linguistic Method) มาปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างกว้างขวาง จนถึงกับระบุไว้ในหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 ว่าการสอนภาษาไทยสำหรับเด็ก ให้เริ่มด้วยการฟังและการพูด ให้เด็กสามารถฟังครูหรือเพื่อนพูดให้เข้าใจได้ ครูอาจใช้การเล่าเรื่อง การเล่นหรือกิจกรรมอื่นๆเป็น

¹ มยุรี สุขวิวัฒน์, "วิเคราะห์ปัญหาการสอนภาษาต่างประเทศแก่เด็กไทย," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 11 (มิถุนายน, 2513) : 35 -49.

² Wilga Rivers, Teaching Foreign Language Skills (Chicago: The University of Chicago Press, 1968), p. 50 .

เครื่องมือในการฝึกให้เด็กพูดให้ถูกต้องตามสำเนียงที่ใช้ในภาษากลาง ¹

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาทางภาษาศาสตร์ของไทยก็สนับสนุนแนวการเรียนดังกล่าว กานดา ณ กลาง กล่าวถึงลำดับขั้นการสอนภาษาต่างประเทศว่า ลำดับขั้นการสอนภาษาต่างประเทศที่ถูกต้องตามหลักที่สุดเป็นลำดับเดียวกันกับที่เด็กเรียนภาษาแม่ของตนเอง คือเริ่มจาก ฟัง-พูด-อ่าน-เขียน ² และ ศีลา จายนีย์-โยธิน กล่าวว่า ความสามารถในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนนั้น มีพัฒนาการลำดับขั้นจากการฟังมาเป็นพูด เป็นอ่านและเป็นเขียนตามลำดับ ³

ความคิดเห็นเช่นนี้ แม้ในการอภิปราย เรื่อง ปัญหาการสอนภาษาต่างประเทศแก่ไทย ซึ่งจัดขึ้น ณ หอสมุดแห่งชาติ เมื่อวันที่ 11 -12 มิถุนายน พ.ศ. 2513 ก็ได้มีการอ้างถึงผลจากการสัมมนาที่ยูเนสโกจัดขึ้นที่ประเทศลังกา เมื่อปี พ.ศ. 2496 ซึ่งมีครูสอนภาษาต่างประเทศไปร่วมประชุมกว่า 90 ประเทศ โดยต่างก็ลงมติว่า ในการสอนภาษาต่างประเทศนั้น ควรจะสอนทักษะทั้งสี่อย่างคือ ฟัง-

¹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 พิมพ์ครั้งที่ 23. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2517), หน้า 6.

²กานดา ณ กลาง, วิธีสอนภาษาอังกฤษกับจิตวิทยา (นครหลวงฯ : โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์, 2517), หน้า 25.

³Scelan, Chayaniyodhin, "A Study of the Principle of Teaching the Language Arts and Their Implications for the Teacher Education in Thailand" Unpublished Ed.D. Dissertation.

-พูด -อ่าน-เขียน ตามลำดับ¹ นักบริหารการศึกษาระดับสูงเองก็ยอมรับว่า การสอนภาษาต่างประเทศควรเริ่มด้วยการพูดก่อน เพราะการพูดจะช่วยภาษาเขียนในภายหลัง² และอมร รัชศาสตร์ ก็มีความเห็นเช่นเดียวกับนักภาษาศาสตร์ โดยกล่าวว่า การเรียนภาษาต่างประเทศ มีลำดับขั้นตอนตามธรรมชาติคือเรียน ฟัง-พูด-อ่าน และเขียน ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของเด็ก จะเรียนรู้ภาษาโดยการฟังก่อน ต่อมาจึงหัดพูด เมื่อโตจนเข้าโรงเรียนก็หัดอ่านและเขียน การสอนภาษาจึงเอาหลักดังกล่าวมาประยุกต์³

ความสำคัญของการฟัง

อี เอล เฟอ์เนส (E.L. Furness) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการฟัง ซึ่งมีมาแต่สมัยโบราณว่า แมแต่จอห์น อมอส คอมเมเนียส (John Amos Comenius) นักการศึกษาสมัยโบราณยังคิดว่าการฟังมีความสำคัญต่อมนุษยชาติมาก มนุษย์คิดต่อสื่อความหมายให้เข้าใจซึ่งกันและกันโดยการพูด การฟังมาก่อนที่จะสามารถ แสดงความคิดเห็นทางการเขียนเป็นตัวอักษรได้ ฉะนั้น ในสมัยโบราณจึงมีบทบาทสำคัญมาก วัฒนธรรม ตลอดจนหลักปรัชญา ศิลปะธรรมต่างๆ มนุษย์ได้รับตกทอดมาโดยการฟัง เช่น บิดาพูดให้บุตรฟัง ครูพูดให้ศิษย์ฟัง บรมครูผู้ยิ่งใหญ่ในสมัยโบราณบางคน เช่น โฮมเมอร์ (Hommer) โซเครตีส (Socrates) พระคริสต์ และพระโมฮัมหมัด ใช้การพูดให้คนฟังมากกว่าการอ่าน

¹ อุดม วโรตม์ลิขิตต์, "ปัญหาการสอนภาษาต่างประเทศแก่เด็กไทย" ในรายงานการประชุมทางวิชาการ เรื่องปัญหาการสอนภาษาต่างประเทศแก่เด็กไทย, (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2514), หน้า 13.

² จรูญ วงศ์สายัณห์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 88.

³ อมร รัชศาสตร์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 29.



และเขียน การอ่านและเขียนเพิ่มมามีอิทธิพลมาก เมื่อสามารถประดิษฐ์เครื่องพิมพ์
พิมพ์หนังสือออกให้คนอ่านได้แพร่หลาย ซึ่งมีมาราวสี่ศตวรรษแล้ว การฟังจึงถูก
ครอบงำโดยการอ่าน สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ แทน ¹

พอล ที แรงค์กิน (Paul T. Rankin) เป็นบุคคลแรกที่ชี้ให้เห็น
ความสำคัญของการฟัง เขาได้ศึกษาถึงการสื่อความหมายของผู้ใหญ่ ในช่วงระยะเวลา
60 วัน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเล็กๆ ซึ่งเลือกมาจากบุคคลทุกอาชีพ จากการ
ศึกษาพบว่า ผู้ใหญ่ใช้เวลาร้อยละ 70 ตั้งแต่ตื่นนอนกระทั่งเข้านอนไปในลักษณะ
ของการติดต่อสื่อความหมายซึ่งกันและกัน (Form of Communication) และ
ในเวลาร้อยละ 70 นี้ ใช้ในการฟังร้อยละ 42 ใช้ในการพูดร้อยละ 32 ใช้ใน
การอ่านร้อยละ 15 และใช้ในการเขียนร้อยละ 11 ตามลำดับ ² จากการศึกษา
ของแรงค์กินนี้ จะเห็นได้ว่า คนเราใช้ทักษะทางภาษาในรูป ฟัง-พูด-อ่าน-เขียน
ตามลำดับ การฟังจึงมีความสำคัญมากกว่าอย่างอื่น เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้นักการศึกษา
เห็นความสำคัญของการฟังมากขึ้น จึงหันมาศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้หลังจากที่ได้ละเลย
มานาน

มิเรียม วิลท์ (Miriam Wilt) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ
ความคิดเห็นในเรื่องความสำคัญของการฟัง โดยส่งแบบสอบถามไปตามครูที่สอนชั้น

¹ E.L. Furness, "A Remedial and Development Program in
Listening." Elementary English 32 (December 1955) : 525 - 532.

² Paul T. Rankin, " The Importance of Listening Ability."
English Journal Vol. 17 (October 1928) : 623 - 630.

ประถมศึกษาทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา (48 รัฐ) จำนวน 1452 คน เพื่อจะดูความคิดเห็นของครูเหล่านี้ว่า ทักษะทางภาษาทั้ง 4 ซึ่งได้แก่ ฟัง พูด อ่านและเขียนนั้น ครูเห็นความสำคัญของทักษะฟังแค่ไหน ผลปรากฏว่า ครูเห็นว่าเด็กใช้เวลาในการอ่านมากที่สุด รองลงมา คือ ฟัง พูด และเขียนตามลำดับ โดยครูมุ่งให้เด็กอ่านร้อยละ 61.8 มุ่งให้เด็กฟังร้อยละ 42.8 มุ่งให้เด็กพูดร้อยละ 37.3 มุ่งให้เด็กเขียนร้อยละ 7.9 ตามลำดับ

ในขณะเดียวกัน วิลท์ ได้ให้ผู้สังเกต ไปสังเกตการใช้เวลาในการฟังของนักเรียนประถมศึกษา 530 คน จากโรงเรียน 19 แห่ง ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มโรงเรียนรัฐเพนซิลวาเนีย ผลการสังเกตปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 -7 ใช้เวลาในการฟังที่โรงเรียนร้อยละ 57.5 และเวลาที่ใช้ในการฟังนั้น เป็นการฟังครูร้อยละ 56 ฟังเพื่อนร้อยละ 31 และฟังสิ่งอื่นๆ ร้อยละ 16 ตามลำดับ ¹

จากการศึกษาค้นคว้าของบุคคลทั้งสองคนดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าทั้งเด็กและผู้ใหญ่ใช้เวลาเกี่ยวกับกิจกรรมการฟังมากที่สุด หากผู้ใดไม่รู้จักวิธีฟังที่ถูกต้องแล้ว การฟังของเขาก็จะไม่มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้การฟังจึงควรได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษ เพื่อเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าในอันที่จะสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันในหมู่มนุษย์

นอกจากนี้ ความสามารถในการฟังยังมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ตามที่ได้มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

¹ Miriam E. Wilt, "A Study of Teacher Awareness of Listening as a Factor in Elementary Education," Journal of Education Research Vol. 43 (April 1950) : 626 - 633.

แซม ดูคเกอร์ (Sam Duker) ได้เขียนบทความเรื่อง "การฟังและการอ่าน" และกล่าวอ้างอิง งานวิจัยของนักวิจัยหลายคน ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการฟังกับความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 -6 พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนทั้งสองมีค่า 48 -68 ซึ่งผลการวิจัยเหล่านี้ ทำให้นักการศึกษาหลายคนพยายามมุ่งความสนใจในการสอนทักษะการฟัง เพื่อจะนำไปปรับปรุงแก้ไขทักษะการอ่าน ¹

วิลเลียม เค เคอร์ (William K. Durr) ได้เสนอวิธีการทดลองและตามความคิดเห็นของบุคคลต่างๆ คือ ออสติน (Austin) ฮิลเดรท (Hildreth) หลุยส์ (Lewis) สตอรัมเมอร์ (Stomer) เคลตี้ (Kelty) และลูเบอร์เชนส์ (Luberchain) ในเรื่องการฟังและอ่าน โดยออสติน (Austin) กล่าวว่า การฟังและการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะการพูดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการอ่าน ฮิลเดรท (Hildreth) เสนอแนะว่า การอ่านเอาใจความขึ้นอยู่กับ การเข้าใจภาษาพูด และการฟังยังช่วยส่งเสริมการจำข้อความที่แสดงออกเป็นตัวอักษร ²

ประเทศไทยได้มีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการฟังของนักเรียนที่พูดภาษาต่างๆ กันและสัมฤทธิ์ผลทางด้านวิชาการ สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีความสามารถในด้านกรฟังสูง ส่วนมากทำคะแนนจากแบบสอบวิชาเลขคณิต อ่านไทย และเรียนสะกดคำ ดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการฟังต่ำ

¹ Sam Duker , "Listening and Reading, The Elementary School Journal 65 (March 1965) : 332.

² William K. Durr, Reading Instruction Dimensions and Issues (New York: Houghton Mifflin, 1967), pp. 139 - 141.

นักเรียนที่พูดภาษาไทยกลาง ส่วนมากมีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่พูดภาษาอื่น¹

นอกจากนี้ อินทร์ ศรีคุณ ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทางการฟัง การอ่าน การเขียน และการแต่งความของนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนประถมศึกษาหกแห่งในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถทางการฟัง การอ่าน การเขียนสะกดคำ และการแต่งความ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยทางสถิติ²

หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนฟัง

การฟังเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยการรับรู้ทาง โสตรประสาท การจำเสียง ได้ การใส่ความหมายเข้าไปกับเสียง การเข้าใจเรื่องที่ฟัง และการแสดงปฏิกิริยาตอบ การฟังจึงมีความหมายกว้างกว่าการได้ยิน เพราะมนุษย์ได้ยินเสียงต่างๆ โดยไม่ตั้งใจก็ได้ แต่การฟังเป็นการได้ยินที่เกิดจากความตั้งใจที่จะค้นหาความหมายจาก

¹กรมสามัญศึกษา, รายงานการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น โดยความร่วมมือระหว่างสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้า เรื่องเด็กกับกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2506 - 2508 (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2509), หน้า 34, 67.

²อินทร์ ศรีคุณ, "การศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทางการฟัง การอ่าน การเขียนและการแต่งความของนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนประถมศึกษาหกแห่งในจังหวัดนครราชสีมา" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2517), หน้า 172 .

เสียงที่ได้ยิน การฟังจึง รวมการได้ยินกับความตั้งใจ ¹

ทักษะในการฟัง

การฟังที่ดีนั้น ผู้ฟังจะต้องมีทักษะในการฟังค่านต่างๆ ตามที่ ฮารี เอกรีน (Harry A. Green) และ วอลเตอร์ ที เพทตี (Walter T. Petty) ได้แยกแยะไว้ดังนี้

1. การเข้าใจความหมายของคำ
 - ก. เข้าใจความหมายของถ้อยคำ
 - ข. ชักโยงความที่ไม่เข้าใจจากคำที่เข้าใจได้
2. การเข้าใจความหมายของแนวคิด
 - ก. จดรายละเอียดต่างๆ ได้
 - ข. ทำตามคำแนะนำต่างๆ ได้
 - ค. รวบรวมความคิดเป็นหมวดหมู่ได้
 - ง. เลือกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับ "ความหมายเฉพาะ" ของผู้พูดได้
 - จ. ติดตามหรือสืบเค้าเงื่อนหรือร่องรอยที่แสดงถึงแนวโน้มทางความคิดของผู้พูดได้
3. การใช้ความคิดเพื่อสร้างความเข้าใจ
 - ก. สามารถประเมินผล "ทรรศนะของผู้พูด" หรือข้อเท็จจริงต่างๆ

¹ Willard F. Tidyman., Charlene Weddle Smith and Marguerite Dutterfield . Teaching The Language Arts (New York : McGraw -Hill Book 1951), p. 80.

เปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่ตนเคยได้รับมาแล้ว

ข. รู้จักทัศนใจ โดยหาหลักฐานประกอบ เช่น จากหนังสือ เอกสาร
ที่เชื่อถือได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ถ้าแบ่งเป็นทักษะย่อยๆ จะได้ดังนี้

1. ฟังและตอบคำถามได้
2. กำหนดหรือบอกถึงความมุ่งหมายของผู้พูดได้
3. เลือกข้อความสำหรับการย่อเรื่องได้
4. แยกข้อเท็จจริงและความเห็นได้
5. แสดงความรู้สึกจากการฟังได้
6. แยกแยะข้อความว่าเป็นอคติ ความลำเอียงหรือเป็นการโฆษณาได้
7. ตอบสนองอารมณ์ หรือการก่อให้เกิดอารมณ์จากการฟังได้
8. เข้าใจการใช้น้ำเสียง การพูดเสียดสี การพูดบิตพลั่ว
9. สร้างสรรค์ความคิดจากถ้อยคำที่ได้ยินได้¹

ประเภทของการฟัง

ในชั้นเรียนเด็กแต่ละคนควรได้มีการกำหนดให้มีการฝึกฝน การฟังหลายๆ
ชนิดและควรตั้งระดับของการฟังให้เด็กด้วย เช่น ฟังเพื่อทราบรายละเอียด ฟังคำแนะนำ ฟังเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง หรือฟังเพื่อ
หาแนวคิด เด็กควรได้ปฏิบัติตามระดับของการฟังชนิดต่างๆ ดังต่อไปนี้

¹ Hary A. Green and Walter T. Petty, Developing Language Skill in the Elementary School, 2 d ed. (Boston :Allyn and Bacon , 1967), pp. 164.

1. ฟังเสียงหรือคำพูดต่างๆ โดยไม่ต้องมีปฏิกิริยาโต้ตอบ แต่ให้จำสิ่ง
เหล่านั้นไว้
2. ฟังเป็นบางตอน แต่ต้องติดตามไปเรื่อยๆ
3. ฟังอย่างเอาใจใส่เพื่อทราบสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม
4. ฟังอย่างผ่านไปๆ ซึ่งต้องมีการตอบสนองเล็กน้อยหรือไม่มีการโต้ตอบ
5. ให้ฟังเป็นบางส่วน ตัดส่วนที่ไม่สำคัญ แล้วให้เด็กเล่าส่วนที่เขาพอใจ
หรือเข้าใจ
6. ฟังและรวบรวมความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องจากประสบการณ์ของเด็ก
เอง
7. ฟังเพื่อจับใจความสำคัญและรายละเอียดปลีกย่อยที่สนับสนุนใจความ
สำคัญ
8. ฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ
9. ฟังอย่างมีความคิดสร้างสรรค์¹

ลักษณะของการฟังที่ดี

ประเทิน มหาชนธ์ ไกล่ล่าวถึงลักษณะของการฟังที่ดีไว้ดังนี้

1. มีความมุ่งหมายในการฟัง การฟังแต่ละอย่างต่างก็มีความมุ่งหมาย
โดยเฉพาะ หากผู้ฟังรู้จุดมุ่งหมายของการฟังแล้ว จะทำให้การฟังนั้นเป็นไปอย่างได้
ผล ความมุ่งหมายในการสอนฟังได้แก่

1. ฟังเพื่อตอบคำถาม
2. ฟังเพื่อให้เกิดความคิด

¹ Ibid., p. 167.

3. ฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจ
 4. ฟังเพื่อทราบความเคลื่อนไหวของโลกปัจจุบัน
 5. ฟังเพื่อปฏิบัติตามคำบอกเล่า
 6. ฟังเพื่อความเพลิดเพลิน
2. ฟังได้อย่างถูกต้อง แน่นนอน คือสามารถฟังให้เข้าใจถูกต้องเหมือนกับที่ผู้พูดได้กล่าวออกมา
3. ฟังโดยใช้ความคิด คือฟังแล้วใช้ความคิดพิจารณาดูว่า สิ่งที่เขาพูดมานั้นเป็นไปได้อย่างไร มีเหตุผลหรือไม่ พอจะเชื่อถือได้หรือไม่
 4. ฟังแล้วสามารถปฏิบัติตามที่เขาพูดได้ คือมีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งจนสามารถปฏิบัติตามคำกล่าวนั้นได้อย่างถูกต้อง
 5. ฟังแล้วเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้ฟัง ¹

กิจกรรมการสอนฟัง

เพื่อส่งเสริมการฟังของเด็กให้พัฒนาเต็มที่ ประเพณี มหาจันทร์ ได้กล่าวถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ควรนำมาสอนคือ

1. การเล่านิทาน ครูอาจหาหนังสือนิทานที่น่าสนใจ เล่าง่ายๆ ให้เด็กฟัง แล้วสอบถามเรื่องราวนั้นๆ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น
2. การให้เด็กผลัดกันเล่าเรื่องสู่กันฟัง
3. การอธิบายภาพ แล้วฝึกให้เด็กฟัง
4. การออกคำสั่ง ฝึกให้ทำตามคำสั่ง
5. การฟังวิทยุ เครื่องบันทึกเสียง จานเสียง

¹ ประเพณี มหาจันทร์, "หลักการสอนภาษา" (ชลบุรี : วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน , 2515), หน้า 30 - 31 .

6. การเชิญวิทยากรมาพูด แล้วสอบถามความเข้าใจจากเด็ก ¹

หลักการสอนการฟัง

กรีน (Green) และ เพทตี (Petty) ได้กล่าวถึงหลักการสอนฟังไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการฟัง ควรได้มีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อเตรียมเด็กให้ฝึกทักษะตามระดับความสามารถของตน และให้สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของเด็ก
2. กิจกรรมการฟังควรจัดเพื่อเด็ก เด็กควรได้เข้าใจจุดหมายของการเรียน
3. ครูและนักเรียนควรได้อภิปรายถึงจุดหมายของกิจกรรมการฟังที่จะเรียน ว่าการฟังแต่ละอย่างต้องฟังอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร เด็กจะได้ปรับการฟังของเขาได้ถูกต้อง
4. แผนการสอนฟังควรจัดสถานการณ์ของการสอนไว้ให้กว้าง กิจกรรมที่สามารถนำมาสอนฟัง เช่น การสนทนา การแลกเปลี่ยนความคิด การวางแผน การรายงาน การพูดโทรศัพท์ การเล่นเกม การอ่านประกาศ การสัมภาษณ์ การให้คำแนะนำ การแสดงละคร
5. กิจกรรมที่จัดควรให้ยืดหยุ่นได้ ทั้งนี้เพราะเด็กมีความแตกต่างกันในเรื่องการฟัง และความแตกต่างของระดับการฟังซึ่งใช้ในโอกาสต่างกันด้วย
6. กิจกรรมที่จัดต้องสนุกสนาน ไม่ใช่บังคับให้เด็กทำ ควรเป็นความชอบใจของเด็กเอง
7. ต้องจัดสภาพการสอน ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กได้พูด ได้ฟังอย่างเต็มที่

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31.

8. การฟังในห้องเรียน เด็กไม่ควรถูกจำกัดให้เพียงฟังครูฝ่ายเดียว เด็กควรได้มีโอกาสเรียนรู้ การฟังซึ่งกันและกัน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น บางโอกาสครูควรได้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนบ้าง

9. การฝึกฝนทักษะการฟังแต่ละครั้ง เด็กอาจได้เรียนรู้หลายๆ ทักษะในเวลาเดียวกัน

10. เด็กควรได้มีโอกาสแสดงความสามารถในการ เป็นผู้ฟัง - ผู้พูด ในการ ร่วมวางแผนการสอน การจัดกิจกรรม และการประเมินผลการเรียน

ลำดับขั้นการสอนฟัง

1. กำหนดความมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์การฟังให้ชัดเจน
2. แนะนำคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยแก่เด็ก โดยการอภิปรายหรืออธิบายให้เห็นความสัมพันธ์กับคำที่เด็กรู้จัก
3. เชื่อมโยงคำที่ได้ยินให้สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของเด็ก ¹

หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนพูด

การพูด คือการแสดงออกของบุคคล เป็นการระบายออกซึ่งความคิด อารมณ์ และความคิดสร้างสรรค์

การพูดมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะเด็กจำเป็นต้องใช้พูดตลอดเวลา รongจากการฟัง การพูดนั้นใช้ในการสื่อความหมายในการแสดงออกซึ่งบุคคลิกภาพของ

¹ Green and Petty, Developing Language Skills in the Elementary School, pp. 170 - 171.

แต่ละบุคคล ในการแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้สึก ในการแสดงออกทางอารมณ์ และการสร้างสรรค์¹

นอกจากนี้ สาเหตุที่ควรฝึกพูดตั้งแต่เด็กๆ เพราะว่า "การพูดเป็นสิ่งที่นำความสำเร็จมาสู่บุคคลจำนวนมาก ไม่ว่าจะ เป็นธุรกิจใด การพูดจะเป็นสื่อความหมายที่นำความสำเร็จมาสู่กิจการนั้นมากมายทีเดียว²

ความมุ่งหมายในการสอนพูด

ประยงค์ สุประพันธ์ กล่าวถึง ความมุ่งหมายในการสอนพูดไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ใช้ภาษาพูดได้อย่างสละสลวย ชัดถ้อยชัดคำ
2. มีความคล่องแคล่วในการพูด สะดวกสบาย ไม่เก้อเขินอีกอีก มีความมั่นใจในตนเอง
3. สำเนียงพูดน่าฟัง มีลีลาในการพูดที่ดี ถูกต้องตามกาลเทศะ
4. พูดได้เป็นเรื่องเป็นราว เข้าใจง่าย
5. มีมารยาทในการพูด³

กิจกรรมการสอนพูด

การเรียนในระดับประถมศึกษา การพูดจัดเป็นพัฒนาการทางภาษาคำที่ สำคัญที่สุด จึงจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาเกี่ยวกับการพูด

¹ ประยงค์ มหาพันธ์, หลักการสอนภาษา, หน้า 35.

² หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, เทคนิคการพูดและการฟัง, (นครหลวง : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 3.

³ ประยงค์ สุประพันธ์, "การสอนพูด," ประชาศึกษา 18 (มิถุนายน 2510) : 632 - 641.

ของเด็ก ซึ่งเด็กแต่ละคนจะมีพื้นฐานแตกต่างกันมาจากที่บ้าน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพูด ซึ่งทางโรงเรียนควรจัดให้แก่เด็ก มีดังนี้

1. การเล่านิทาน
2. การสนทนา
3. การอภิปราย
4. การใช้โทรศัพท์
5. การพูดประกาศและพูดให้คำแนะนำ
6. การกล่าวสุนทรพจน์
7. การประชุม¹

การเล่านิทาน เป็นการฝึกพูดให้แก่เด็กแบบหนึ่ง โดยใช้นิทานเป็นสื่อกลาง เด็กบางคนต้องการพูด แต่เขาไม่ทราบจะพูดเรื่องอะไร ฉะนั้นการให้เด็กเล่านิทาน จึงเสมือนการหาเรื่องให้เด็กพูดนั่นเอง แม้การเล่านิทานจะมีความสำคัญรองลงมาจากการสนทนาก็ตาม

หลักในการสอนการเล่านิทาน

1. ครูไม่ควรกำหนดเรื่องให้เด็กเล่า ควรให้เด็กเลือกเรื่องเอง โดยการแนะนำของครู เรื่องที่เด็กนำมาเล่าอาจเป็นเรื่องที่เด็กได้ฟังจากผู้อื่นมา หรือจากที่เด็กไปอ่านมาจากหนังสือก็ได้
2. ไม่ควรจำกัดว่านิทานจะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับความดีอย่างเดียว อาจเป็นเรื่องที่เด็กทำอยู่ก็ได้
3. เวลาสำหรับการเล่านิทาน ควรเป็นแบบกันเอง ไม่ต้องมีแบบแผนนัก กล่าวคืออาจนั่งล้อมวงกันกลางสนาม หรือใต้ร่มไม้ก็ได้

¹ประเทิน มหาพันธ์, หลักการสอนภาษา, หน้า 39 -58.

4. ไม่ควรให้เด็กเล่านิทาน หรือเรื่องที่เขาไม่ชอบ เพราะเป็นการทำลายความทรงจำและความสนใจของเด็กด้วย ทั้งยังไม่เข้ากับหลักเกณฑ์ที่ว่าต้องการให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานด้วย

5. เมื่อเล่านิทานเสร็จแล้วต้องให้มีการอภิปรายเนื้อเรื่อง วิธีเล่า ถึงข้อดีข้อเสียต่างๆ หรืออาจซักถามเพิ่มเติม หรือให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันว่าใครชอบตอนใด

6. มาตรฐานต่างๆ ของการเล่านิทาน ต้องให้เด็กเป็นผู้กำหนดขึ้นเอง ครูเป็นเพียงผู้แนะนำเท่านั้น

หลักในการเล่านิทาน

1. เด็กต้องจำนิทาน หรือเรื่องราวที่จะเล่าให้ได้เป็นอย่างดี
2. ต้องจับหัวข้อของเรื่องที่จะเล่าให้เรียบร้อย
3. ต้องใช้คำให้ตรงกับความหมายที่ต้องการจะพูด
4. ต้องเลือกใช้คำและประโยคที่น่าสนใจ ไม่ควรใช้คำที่ซ้ำซาก
5. เวลาเล่าไม่ควรรีบร้อนเกินไป
6. ในการเล่าบางครั้งจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ช่วย
7. ขณะเล่าต้องให้เสียงดังพอที่ทุกคนจะได้ยิน และควรใช้เสียงสูงต่ำ
ด้วย
8. ขณะเล่าต้องมองหน้าผู้ฟัง
9. ขณะเล่าต้องเล่าอย่างธรรมชาติ เป็นธรรมชาติ ไม่ตื่นเต้นหรือประหม่า
เกินไป
10. การเล่านิทานเป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้ ดังนั้นผู้เล่าต้องพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ปรับปรุงให้ดีขึ้น
11. ไม่ควรเล่านิทานโดยที่ไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน

ข้อเสนอแนะในการเล่านิทาน

1. ควรเรียกความสนใจเสียตั้งแต่เริ่มเล่า
2. ต้องฝึกทำเสียงสูงๆ ต่ำๆ ทำสำเนียงต่างๆ จะทำให้ผู้ฟังเกิดความ
 ชามซึ้ง
3. ให้มีระยะหยุดบางแห่ง เพื่อเรียกทรงความสนใจ สร้างความสงสัย
 และแกขอสงสัย
4. ใช้มือประกอบไต่บ้าง แต่ไม่ควรให้พร่ำเพรื่อ
5. ต้องทำให้ผู้ฟังคาดการณผิดไว้บ้าง

ลักษณะของนิทานที่ควรนำมาเล่า

1. มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่อง สำหรับเด็กควรให้คำกริยามากๆ
 เช่น เดิน วิ่ง เต้น กระโดด หัวเราะ ถ้าเป็นเรื่องที่ตอบปัญหาที่ว่า "ใครทำอะไร
 มากๆ เด็กยิ่งชอบ
2. มีเนื้อเรื่องเร้าใจให้เกิดความตื่นเต้น อยากรัง วิธีผูกเรื่องต้อง
 แนบเนียน ไม่มีเรื่องย่อยแทรกอยู่มาก จะทำให้ไขว้เขว
3. มีพรรณาโวหาร มีภาพพจน์ ซึ่งช่วยทำให้นิทานนั้นๆ น่าฟัง แต่การ
 ใช้ถ้อยคำต้องคำนึงถึงผู้ฟังด้วย นิทานที่ประกอบด้วยถ้อยคำที่เด็กไม่รู้จัก เด็กจะเบื่อ
 หน่าย
4. คำซ้ำ ความซ้ำ หรือถ้อยคำที่คล้องจองกันแบบโคลงของเล็กๆ เป็น
 สิ่งที่เด็กชอบมาก
5. ปฏิภาณไหวพริบของตัวละคร ก็ทำให้เด็กชอบและตั้งใจ เกิดความ
 ชามซึ้งในนิทานได้เช่นกัน
6. มีความรู้สึกสะเทือนใจ เช่น เรื่องรัก โกรธ เกลียศ เด็กจะชอบ
 มาก ผู้เล่าต้องใช้คำพูดและเสียงให้เหมือนกับเนื้อเรื่อง

การสนทนา

เพื่อความสำเร็จในการสนทนาของ เด็ก ครูควรใช้หลักการสอนดังต่อไปนี้
ฝึกฝนเด็กจนเป็นนิสัย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำ คือ

1. สอนให้เห็นความสำคัญของสิ่งที่จะนำมาพูด ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ควรสอนให้เด็กรู้จักแหล่งที่จะนำเรื่องมาพูดได้ เช่น จำเรื่องจากคนอื่นมาบ้าง อ่าน
จากหนังสือบ้าง ครูอาจแนะนำให้เด็กรู้จักสืบเสาะสิ่งที่น่าสนใจ แล้วจดจำไว้ ทั้งนี้
ต้องคอยให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เมื่อเด็กได้นำเรื่องมาแล้ว ก็ให้นำมา
อภิปรายกันอย่างธรรมดา ไม่มีแบบแผน จากนั้นครูจึงกำหนดมาตรฐานของการสนทนา
ขึ้นภายหลัง

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 -3 นอกจากใช้วิธีการเหมือนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 แล้ว ในชั้นนี้ครูควรเพ่งเล็งในเรื่องเกี่ยวกับความสามารถในการ ไปแสวง
หาเรื่องราวมาพูด คุณค่าในการแสดงความคิดเห็น การให้พูดในสิ่งที่รู้และเข้าใจแล้ว
ประสบการณ์ของเด็กที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น และประสิทธิภาพในการสนทนาของเด็ก
จากนั้นครูจึงกำหนดมาตรฐานของการสนทนาขึ้น

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 -7 การสอนต้องแตกต่างจากเดิม ควรสอน
ในเรื่องเหล่านี้คือ สนทนาจากข้อความในหนังสือพิมพ์ หรือในหัวข้อเรื่องที่กำลังเรียน
อยู่ สนทนาถึงข่าวสารต่างๆ ที่ได้พบเห็น สนทนาถึงลักษณะเด่นๆ ที่พบในวรรณคดี
เช่น ตัวละครบางตัว บทกลอนที่ไพเราะ สนทนาถึงเรื่องสั้นที่มีผู้แต่งไว้ สนทนาถึง
เรื่องจากภาพยนตร์ โทรทัศน์ และการเดินทางท่องเที่ยว สนทนาถึงเรื่องงานอดิเรก
การกีฬาที่เด็กกำลังทำอยู่

2. การแสดงความสนใจระหว่างสนทนา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครู
ควรให้เด็กเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสนทนา และฝึกให้เด็กเอาใจจดจ่ออยู่เฉพาะ
สิ่งที่สนทนาเท่านั้น

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 -4 ควรมีการอภิปรายหลังจากการสนทนาเกี่ยวกับความรู้และเนื้อหาที่พูดไปนั่นคือพอหรือไม่ วิธีการพูดทำได้สนุกสนานเพียงไร น้ำเสียง สีหน้า ท่าทางที่แสดงออกเหมาะสมหรือไม่ สิ่งที่ได้ดีที่สุดที่สุดมีอะไรบ้าง

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป ควรมีการวัดผลความสนใจด้วยหลังจากการสนทนา ควรทำบัญชีแสดงข้อที่ต้องปฏิบัติต่างๆ ที่แสดงว่าสนใจเอาไว้มาก

3. การสอนให้เด็กเข้าใจคำศัพท์ให้มากพอ ครูควรแนะนำให้เด็กรู้จักคำศัพท์ใหม่ๆ ให้รู้จักออกเสียง รู้จักสะกดตัว และให้เข้าใจความหมาย ตลอดจนช่วยผู้ให้เด็กใช้บ่อยๆ ในการพูดและเขียน ครูอาจทำบัญชีคำใหม่ที่เด็กได้เพิ่มขึ้นได้

4. การสอนให้เด็กเป็นผู้ฟังที่ดี ซึ่งมีลักษณะดังนี้คือ

1. มีความสนใจตลอด ใจจดจ่อกับเรื่องที่กำลังพูดอยู่
2. ไม่แสดงความเบื่อหน่ายให้ปรากฏ
3. ไม่ขอร้องให้พูดซ้ำเพื่อตัวเอง
4. คำถามที่จะถาม ควรเป็นคำถามที่น่าสนใจ

5. การสอนให้ทราบถึงแหล่งที่จะนำเรื่องมาสนทนา แหล่งที่จะเสาะแสวงหาเรื่องที่จะนำมาสนทนาได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์

6. การสอนให้รู้จักมารยาทอันดีงามในการสนทนา ซึ่งควรฝึกดังต่อไปนี้

1. รู้จักโอกาสที่จะพูดสอดหรือพูดตัดบท
2. รู้จักวิธีพูดเมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น
3. ไม่ผูกขาดการสนทนาแก่ผู้เดียว
4. ไม่ต่อเติมหรือขยายความเรื่องที่เขาพูดไว้แล้ว
5. หลีกเลี่ยงการพูดที่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย
6. ไม่พูดกระซิบกระซาบกันในขณะที่อยู่ในวงสนทนา

7. แสดงให้ทราบถึงความเข้าใจ หรือไม่พอใจอย่างสุภาพ
8. ไม่พูดเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวจนเกินไป และไม่ควรรำเรื่องอันไร

สาระของผู้อื่นมาพูด

9. มีน้ำเสียงอ่อนโยน สุภาพ
10. ไม่ขัดคอ ไม่พูดในสิ่งที่ทำลายความรู้สึกที่ดีของคนอื่น
11. แสดงกิริยาสุภาพต่อผู้ที่เขามาร่วมวงสนทนาใหม่
12. ไม่ควรใช้ภาษาที่ผู้ร่วมวงสนทนาไม่เข้าใจ เช่น ภาษาท้องถิ่น

ภาษาระหัสที่ใช้ในพวกของคน

วิธีสอนให้เด็กมีมรรยาทในการสนทนานั้น ครูควรจัดกิจกรรมขึ้น เช่น การแสดงละคร จัดให้มีการอภิปราย แล้วเสนอแนะวิธีการที่จะปรับปรุงในค่านต่างๆ โดยทำบัญชีมาตรฐานที่ควรปฏิบัติไว้ด้วย ในการสอนครูควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อการพูด นุ่มนวล พูดสุภาพให้กับเด็ก อาจให้เด็กฝึกฝนในกิจกรรมของการแสดงละครบ้าง หรือ ครูอาจสอนให้เด็ก โดยตัวต่อตัวก็ได้ หากครูต้องการจะย้ำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้เป็นพิเศษ

7. การสอนให้รู้จักเปลี่ยนเรื่องสนทนา การเปลี่ยนเรื่องสนทนานั้น ควรจะได้ศึกษาความต้องการของผู้ที่ร่วมสนทนาอยู่ด้วย พยายามซักถามความสนใจของหมู่คณะ หากเห็นว่าผู้สนใจน้อย ควรเปลี่ยนเรื่องทันที และควรพิจารณาว่าจะไปชักชวนความรู้สึกของผู้อื่นหรือไม่

8. การสอนให้พูดโดยไม่มีจรรยาทเกินไป การพูดที่แสดงว่ามีจรรยาทเกินไป เช่น ใช้ภาษาแฉ่งๆ ภาษาตลาด ซ้ำมอซ้ไม่ พูดยกตนข่มท่าน ชำเลียงท่า ทำเสียงสูงต่ำผิดปกติ แสดงท่าประกอบมากเกินไป

ในการสอนกระทำได้ 2 อย่างคือ

-ก. สอนโดยการอภิปราย หลังจากการสนทนา จัดให้มีการอภิปรายกันว่าอะไรบ้างเป็นจรรยาทที่ไม่พึงประสงค์ ให้เด็กช่วยกันเสนอและทำบัญชีไว้

ข. สอนโดยการปฏิบัติ คือให้เด็กช่วยกันเสนอก่อนว่า ควรปฏิบัติอย่างไรบ้าง และให้แสดงละครหรือสนทนาตามที่เด็กเสนอ จากนั้นจึงมีการวัดผล เด็กที่ทำผิดพลาด ครูควรถือโอกาสแก้ไขในระยะนี้

9. การสอนให้รู้จักเวลาและสถานที่ที่จะพูด ควรจะสอนให้เด็กรู้จักพูดเมื่ออยู่ในสถานที่ต่างๆ เช่น ในโบสถ์ ในห้องสมุด ในโรงพยาบาล ฯลฯ

10. การสอนให้รู้จักแนะนำตัวและแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักกัน เรื่องนี้ต้องการให้เด็กรู้จักแนะนำอย่างมีแบบแผนด้วย

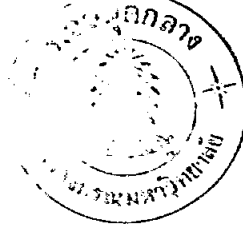
วิธีสอน ครูควรจัดให้เด็กแสดงละคร แล้วนำมาอภิปราย นอกจากนั้นควรสอนตามเหตุการณ์จริงๆ เช่น แนะนำเด็กใหม่ให้รู้จักกับเด็กในชั้น เมื่อผู้ปกครองมาโรงเรียนให้แนะนำให้รู้จักครู การแนะนำเด็กต่อผู้ใหญ่ การแนะนำบุรุษต่อบุรุษ ฯลฯ

11. การสอนให้รู้จักสนทนาเมื่อมีผู้มาเยี่ยม ควรสอนให้เด็กทราบว่า เมื่อมีผู้มาเยี่ยม ควรต้อนรับให้สุภาพ มีการเชื้อเชิญ และติดตามผู้ที่เขาต้องการพบมาให้ นอกจากนี้ควรสอนการปฏิบัติตัว เมื่อมีผู้มาเยี่ยมดังนี้

1. ต้อนรับผู้มาเยี่ยมด้วยความอ่อนน้อม เรียบร้อย
2. ถ้าผู้ปกครองไม่อยู่ ควรเรียนให้ผู้มาหาทราบ แนะนำให้เขาเขียนหนังสือสั้นๆ บอกไว้

3. ในกรณีที่เด็กอยู่กับผู้ปกครอง เมื่อมีผู้อื่นมา ควรนั่งเงียบๆ ไม่ควรพูดจนกว่าเขาจะให้โอกาส

4. หากมีผู้มาเยี่ยมบ้าน เด็กไม่ควรพูดเรื่องส่วนตัวของเขา
5. ในโอกาสที่เด็กต้องไปเยี่ยมบ้านอื่นบ้าง ก็ควรจะรักษามรรยาทอันดีงามไว้



12. การสอนให้พูดเพื่อใช้คำเนื่งุกรกิจกรงาน ควรเริ่มสอนตั้งแต้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป เนื้อหาที่สอนมีดังนี้

1. ให้ทำหน้าที่นำประชุม และหัวข้อประชุม
2. กำหนดเวลาที่ใช้ในการประชุมแต่ละครั้ง
3. กำหนดหัวข้อและรายละเอียดของการประชุม

สำหรับการสอนนั้น ใช้วิธีอภิปราย และการแสดงละคร บางครั้งอาจใช้วิธีซักถามถึงการแสดงที่นำไปแล้วบ้าง แล้วให้มีการวัดผล¹

การอภิปราย

รอย อาร์ วิลสัน (Roy R. Wilson) กล่าวว่า การอภิปรายเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความงอกงามทางภาษาเป็นอันมาก เพราะเป็นการสอนเพื่อสร้างแนวคิด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นการเร้าให้เด็กเกิดความนึกคิด แล้วแสดงความคิดเห็นนั้นออกมาได้ หลักสำคัญของการอภิปราย คือ การนำความคิดเห็นของตนเองออกมาใช้

ความมุ่งหมายของการอภิปราย มีดังนี้

1. ฝึกให้รู้จักพูดอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ฝึกให้เป็นผู้ฟังที่ฉลาด
3. ฝึกให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล คิดอย่างสร้างสรรค์
4. ให้มีสมรรถภาพในการประเมินค่าข่าวสาร รวบรวมข่าวสาร และ

ให้ข่าวสาร

5. ฝึกให้เป็นรู้จักให้ความร่วมมือ มีความสุภาพ มีความมั่นใจในตนเอง รู้จักควบคุมมารยาท และมีความเที่ยงธรรม

¹ประเทิน มหาพันธ์, หลักการสอนภาษา, หน้า 43 - 50.

6. ให้ความสามารถในการทำงานกับผู้อื่นได้

หลักของการอภิปราย

1. ควรใช้เวลาในการเตรียมตัวอย่างเพียงพอ ไม่ควรใช้เวลาเพียงเพื่อฆ่าเวลาให้หมดไป
2. ควรเขียนหัวข้อสำคัญๆ ของการอภิปรายไว้บนกระดานดำ เพื่อช่วยให้การอภิปรายดำเนินไปตามลำดับด้วยดี
3. ควรเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การอภิปรายดำเนินไปตามลำดับ
4. พยายามหลีกเลี่ยงข้อเสนอแนะอันจะนำไปให้การอภิปรายหันเหออกไปจากจุดของเรื่อง
5. ให้นักเรียนเสนอความคิดของตนอย่างมีระเบียบ เช่น ให้งมมือก่อนพูด ให้ออโอกาสของตน ให้พูดสุภาพ
6. พยายามให้ทุกคนมีส่วนในการอภิปราย โดยในบางโอกาสอาจช่วยผู้ที่ไม่ได้พูดเลย
7. หลีกเลี่ยงการใช้คำมโหฬารโต้เถียงหรือทะเลาะกัน ให้ระลึกว่าการอภิปราย ไม่ใช่การโต้เถียง
8. การอภิปรายไม่ควรใช้เวลาให้นานนัก ครูเป็นผู้รักษาเวลาของการอภิปราย
9. ครูไม่ควรวิจารณ์ความคิดเห็นของนักเรียน ว่าดีหรือไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ ควรส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็น
10. ครูควรสรุปหัวข้อการอภิปราย แล้วช่วยจัดให้บนกระดานดำ
11. ไม่ควรให้คำตอบจากการอภิปราย ควรระลึกว่าการอภิปรายที่ดีต้องการความรู้ และพื้นฐานที่ดีของผู้ร่วมอภิปราย จึงควรให้เด็กมีเวลาหาเรื่องมาพูด

ข้อเสนอแนะในการร่วมอภิปราย

ครูควรได้เสนอแนะบทบาทและหน้าที่ของผู้ร่วมอภิปรายซึ่งมีดังนี้

1. ผู้ร่วมอภิปรายจะต้องเข้าใจว่าการอภิปรายคืออะไร
2. ก่อนพูดควรรวบรวมความคิดให้เป็นระเบียบเสียก่อน
3. ต้องพยายามแสดงความคิดเห็นให้แจ่มแจ้ง
4. พยายามสนใจในปัญหาที่จะอภิปราย
5. ไม่พูดซ้ำซากในเรื่องที่พูดแล้ว
6. ต้องยอมรับความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปราย
7. ต้องตั้งใจฟังเมื่อผู้อื่นพูด พยายามฟังอย่างรอบคอบ
8. พยายามหลีกเลี่ยงปัญหาหรือข้อซักถามที่ทำให้ออกนอกประเด็น
9. ไม่ลังเล และแสดงความจริงใจ หรืออาย
10. พร้อมทั้งจะรับคำวิจารณ์อย่างภาคภูมิใจ¹

การใช้โทรศัพท์

โทรศัพท์เป็นเครื่องมือที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันระหว่างบุคคลต่อบุคคล หากผู้ใช้ใช้ไม่ถูกต้องจะนำความรำคาญให้กับอีกฝ่ายหนึ่งไม่น้อย ทั้งในสังคมทุกวันนี้ มีโทรศัพท์ใช้กันอย่างแพร่หลาย

หลักการสอนวิธีใช้โทรศัพท์

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สอนให้รู้จักมุ่งหมายในการใช้โทรศัพท์ แนะนำ

¹ Roy R. Wilson, Teaching Children Language Arts, (New York : Parken Publishing Company 1970), p. 58.

วิธีการรับโทรศัพท์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีการแสดงการใช้โทรศัพท์ เช่น การรับโทรศัพท์ต้องบอกชื่อ พูดให้สุภาพ และพูดสั้นๆ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีการอภิปรายและมีการแสดงประกอบ โดยสมมุติสถานการณ์ขึ้น เช่น ถ้าหากต้องการพูดกับเพื่อน จะทำอย่างไร แล้วแสดงวิธียกหูโทรศัพท์ วิธีหมุน วิธีพูด ภายหลังจากการแสดงควรมีการวัดผล แล้วมีการอภิปรายถึงการระวังรักษาโทรศัพท์ การป้องกันอันตรายที่ติดต่อกับการใช้โทรศัพท์ เหล่านี้เป็นต้น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้เด็กได้มีโอกาสใช้โทรศัพท์จริงๆ ในโรงเรียน หรือที่สำนักงานใกล้เคียง เริ่มฝึกตั้งแต่ว่าหมายเลขโทรศัพท์ในสมุดคู่มือ ตลอดจนถึงการใช้โทรศัพท์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 -7 สอนให้รู้จักใช้โทรศัพท์เมื่อเกิดอุบัติเหตุ รู้จักมารยาทในการใช้โทรศัพท์ ควรให้เด็กได้อภิปรายถึงมาตรฐานในการใช้โทรศัพท์ ให้เด็กออกไปศึกษาหลักการของโทรศัพท์จากเจ้าหน้าที่องค์การโทรศัพท์ในท้องถิ่น ให้เด็กฝึกการใช้โทรศัพท์ให้ชำนาญ

การพูดประกาศและพูดให้คำแนะนำ

หลักการสอน

1. ควรให้เด็กเข้าใจเรื่องที่จะพูดให้ชัดเจน ว่าอะไรควรพูดก่อน พูดหลัง อะไรสำคัญ ไม่สำคัญ ควรจัดลำดับไว้อย่างไรจึงจะเหมาะสม
 2. ควรให้เด็กรู้ว่าอะไรเหมาะที่จะประกาศ อะไรไม่เหมาะ รู้จักคัดทอน แก้ไขให้รัดกุม ครูต้องมีตัวอย่างที่ดีและไม่ดีให้เด็กได้ดู
 3. ให้เด็กรู้จักจำกัดความให้สั้น ใ้ความรัดกุม รู้จักพิจารณาใช้ถ้อยคำ ใช้อารมณ์บทใดถูกต้อง ควรเน้นเรื่องการพูดให้ถูกต้อง พูดให้เข้าใจง่าย พูดสั้นๆ
- รวบรัด

4. ควรใช้ภาษาที่ถูกต้องกับหลักภาษา การออกเสียงถูกต้อง
5. ควรใช้คำพูดที่สุภาพ มีน้ำเสียงระรื่นหู
6. ควรมีท่าทางที่ดี ไม่ประหม่า ทั้งนี้ต้องให้ฝึกฝนบ่อยๆ แล้วเปิดการอภิปราย เพื่อแก้ไขให้ดีขึ้น
7. ให้ทราบถึงระดับความสามารถของผู้ฟัง เด็กจะได้จัดเนื้อหา และใช้ภาษาเหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้ฟัง

การกล่าวสุนทรพจน์

การกล่าวสุนทรพจน์เป็นการฝึกให้เด็กกล้าพูด กล้าแสดงออก และให้รู้จักคิดและพูดด้วยตนเอง

หลักของการกล่าวสุนทรพจน์

1. สุนทรพจน์ที่มีใช้สุนทรพจน์ที่มีแบบแผน เป็นการพูดแบบกันเอง ให้เด็กคิดและพูดด้วยตนเอง ไม่ลอกแบบของผู้อื่น ในชั้นประถมศึกษาต้น ควรให้พูดอย่างเดียว สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ควรให้มีวัสดุประกอบการพูด
2. สุนทรพจน์ที่มีแบบแผน ควรสอนในเวลาที่จะจัดไว้สำหรับการสอนเรื่อง ความช่วยการพูด หลังการสอนครูควรจัดให้เด็กอภิปรายกัน แล้วช่วยกันกำหนดมาตรฐาน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. พูดให้เป็นที่สนใจของทุกคน
2. พูดเสียงให้ดังพอทุกคนได้ยิน
3. ให้มีการเตรียมตัวมาก่อน
4. มีท่าทางดี สุภาพ อ่อนน้อม
5. มีรูปภาพหรือวัสดุประกอบการบรรยายด้วย และควรแสดงให้เห็นทั่วกันทุกคน

3. ต้องพูดในสิ่งที่มีความหมายแก่ผู้ฟัง
4. ต้องมีการฝึกฝนอยู่เป็นประจำ และฝึกฝนในสถานการณ์ที่เป็นจริงด้วย คือให้พูดกับชุมชนจริงๆ เช่น ในชั้นเรียนหรือสนาม เป็นต้น

การประชุม

การประชุมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. การประชุมแบบพบปะกันธรรมดา เช่น การสนทนาในกลุ่ม การเล่านิทาน ปาฐกถาแบบกันเอง เป็นต้น
2. การประชุมอย่างแบบแผน เช่น การประชุมจัดกิจกรรมต่างๆ ที่มีคณะกรรมการต่างๆ เช่น มีประธานอ่านรายงาน มีเลขาธิการคอยจกรายงาน การประชุมแบบนี้ควรจัดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป

หลักที่ควรยึดถือในการประชุมคือ มรรยาท ความสุภาพอ่อนน้อม การเป็นผู้ฟังที่ดี ไม่พูดขัดขานหรือพูดสอดขึ้นขณะที่มีผู้อื่นกำลังพูดอยู่ การฝึกหัดควรกระทำเป็นแบบประชุมพบปะกันอย่างธรรมดา ก่อน แล้วจึงค่อยวางกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมา เมื่อเห็นว่า เด็กคุ้นเคยกับวิธีการแล้ว จึงจัดให้ฝึกประชุมกันอย่างมีแบบแผนขึ้นภายหลัง

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

ประเทศไทยมีลักษณะทางภูมิศาสตร์แตกต่างกันไปในแต่ละภาคจึงทำให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ ชนบทธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและภาษาพูดแตกต่างกันไป จากการวิจัยเรื่องสัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในด้านความรู้ความสามารถของนักเรียนจำแนกตามภาษาที่ใช้พูดที่บ้าน พบว่า ภาษาที่ใหม่มี 9 ประเภทคือ ไทยกลาง ไทยเหนือ ไทยใต้ ไทยตะวันออกเฉียงเหนือ จีน ส่วย มลายู และพวน ซึ่งไม่นับพวกชาวเขาทางภาคเหนือ¹

¹ กรมสามัญศึกษา, รายงานการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น, หน้า 38.

และภาคอื่นๆของประเทศ ที่มีภาษาพูดของตนเองแตกต่างกันไปคามเฒ่า การที่พลเมืองของประเทศไม่ใช้พูดภาษาไทย อาจทำให้เกิดปัญหาความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศ ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้นการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน จึงเป็นสิ่งที่ควรแก่การศึกษาค้นคว้า โดยเฉพาะการฝึกหัดครูที่จะต้องหาวิธีการที่จะสอนภาษาไทยแก่ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยให้ได้ผลที่พอใจ แต่เป็นเรื่องน่าเสียดายที่มีผู้ค้นคว้า วิจัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้น้อยมาก

ในปี 2516 สำเร็จ วรรณสถิตย์ ได้ทำการวิจัยการสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ โครงการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขามีสถิตยประสงค์ เพื่อทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา ให้มีความสามารถสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบเรียน คู่มือครู แบบทดสอบ แบบประเมินผลการฝึกสอน กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ ชาวเขาเผ่าต่างๆจำนวน 57 คน ระยะเวลาการฝึกอบรม 3 เดือน ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านความรู้และการสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ¹

ปี 2517 ชัยนุระ เขียวสวัสดิกิจ ได้ทำการวิจัยการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา ในการสอนฟังและพูดภาษาไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ โครงการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา รุ่นที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอน

¹ สำเร็จ วรรณสถิตย์, "การสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 47.

ชาวเขาให้มีความสามารถในการสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา และเพื่อทดลองใช้แบบเรียนภาษาไทยสำหรับเด็กชาวเขาของแผนกวิชาประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบเรียน บทเรียนประกอบหนังสือแบบเรียน คู่มือครู แบบทดสอบ แบบนิเทศการสอนแบบปรนัย แบบประเมินผลการฝึกสอน แบบประเมินผลหนังสือแบบเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ ชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่กรมประชาสงเคราะห์คัดเลือกจำนวน 55 คน ระยะเวลาการฝึกอบรม 3 เดือน ผลการวิจัย พบว่า ผู้รับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านวิชาการ วิชาครูเบื้องต้นและการสอน การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ ผู้รับการฝึกอบรมมีความเข้าใจเนื้อหาวิชาในหนังสือแบบเรียน ทั้งยังมีความมั่นใจในการสอนทุกเรื่อง¹

ปี 2518 ชีรยุทธ เสนิงค์ ณ อยุธา ได้ทำการวิจัยการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา วิชาฟังและพูดภาษาไทยชั้นประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา รุ่นที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขาให้มีความสามารถในการสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา และทดลองใช้แบบเรียนวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กชาวเขา ของแผนกวิชาประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ หลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทย คู่มือครู บทฝึกพูดประกอบหนังสือแบบเรียน แบบทดสอบ แบบนิเทศการสอนแบบปรนัย แบบประเมินผลการฝึกสอนและแบบประเมินผลความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรคือชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่กรมประชาสงเคราะห์คัดเลือก จำนวน 80 คน ระยะเวลาการฝึกอบรม 3 เดือน ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับการฝึกอบรมมีสัมฤทธิ์ผลด้านวิชาการ การฟังและ

¹ ชัยบุระ เข็มรสวัสดิกิจ, "การฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขาในการสอนวิชาฟังและพูดภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทระดับดุษฎีบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 55.

พูดภาษาไทย คำนำวิชาครูเบื้องต้น และความสามารถในการฝึกสอนอยู่ในเกณฑ์ดี มีพัฒนาการ
ด้านทักษะการฟังและพูดภาษาไทย และมีความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนฟังและพูดภาษา-
ไทย การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ¹

ปี 2519 สุมาลี ไครโชค ได้ทำการวิจัยการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็ก
ชาวเขา ในการสอนฟังและพูดภาษาไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการฝึกอบรมครูช่วย
สอนเด็กชาวเขา รุ่นที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทย
โดยเน้นทักษะการสอนฟังและพูดในชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง และปีที่สอง สำหรับครูช่วยสอน
ชาวเขา และนำไปใช้ในการฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขาให้มีความสามารถในการสอน
ภาษาไทย (ฟัง-พูด) แก่เด็กชาวเขาเผ่าต่างๆ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ หลักสูตรพิเศษ
แบบสอนวิชาฟัง-พูดภาษาไทย แบบสอนวิชาครูเบื้องต้น แบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทย
(ฟัง-พูด) แบบนิเทศและประเมินผลการสอน แบบประเมินผลแบบจำลองการสอนวิชา
ภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นชาวเขาเผ่าต่างๆ ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์คัดเลือก
มาจำนวน 61 คน ระยะเวลาการฝึกอบรม 3 เดือน ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับการฝึก
อบรมมีสัมฤทธิ์ผลด้านวิชาฟังและพูดภาษาไทย คำนำวิชาครูเบื้องต้น และความสามารถใน
การฝึกสอนอยู่ในเกณฑ์ดี แบบจำลองการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ²

¹ธีรบุรุษ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา, "การฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขาวิชา
และพูดภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชา
ประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 110.

²สุมาลี ไครโชค, "การสร้างแบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทย โดยเน้น
ทักษะการสอนเฉพาะอย่างในชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและปีที่สอง สำหรับครูช่วยสอน
ชาวเขา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 142 .